

Høringsuttalelse – Framtidig prostistruktur i Tunsberg bispedømme

Sandefjord kirkelige fellesråd

Til: Tunsberg bispedømmeråd · tunsberg.bispedomme@kirken.no

Sandefjord, 29. april 2026

Sandefjord kirkelige fellesråd viser til bispedømmerådets høring om framtidig prostistruktur, datert 16. februar 2026, med vedlagt ROS-analyse. Fellesrådet behandlet saken først 16. mars og nedsatte en arbeidsgruppe som har utarbeidet dette høringssvaret, som ble vedtatt digitalt med frist 28. april 2026.

Fellesrådets vurdering er at alternativ 1 – sammenslåing av Sandefjord og Larvik prostier – ikke bør gjennomføres. Vi mener at dagens prostistruktur ivaretar menighetenes, de ansattes og kommunens interesser på en god måte, og at sammenslåingen vil medføre tap som høring dokumentet ikke i tilstrekkelig grad har utredet. Nedenfor svarer vi på høring dokumentets seks spørsmål.

Spørsmål 1: Forventninger til prosten

Fellesrådet forventer en prost som kjenner Sandefjord i dybden – våre menigheter spenner fra bykirker via forstadssokn til distriktssokn med svært ulike behov. Denne lokale kjennskapet er ikke noe man tilegner seg gjennom organisasjonskart og nøkkeltall, men gjennom tilstedeværelse over tid.

Like viktig er at samledelsen mellom prost og kirkeverge fungerer godt i Sandefjord. Denne modellen er bygget opp gjennom årene, med hyppig og uformell kontakt, og den hviler på en tillit som bare kan utvikles når to ledere deler samme virkelighet i det daglige. Nasjonale erfaringer bekrefter at tett kontakt mellom prost og kirkeverge er en forutsetning for at samledelsen skal fungere.

Prosten forventes også å være en nær leder for prestene – ikke bare gjennom formelle rutiner, men gjennom veiledning, tilstedeværelse og personlig oppfølging. Med 20 prester og to fellesrådsområder å betjene er det reell fare for at denne relasjonen svekkes vesentlig. Vi forventer kort sagt en prost som er til stede i våre menigheter, ikke en som administrerer dem på avstand.

En sammenslåing vil også innebære at prostens skal samvirke med to kirkeverger i stedet for én. Sandefjord og Larvik fellesråd har ulik organisering – det er særlig verdt å merke at Larvik fellesråd har gravferdsmyndighet, mens Sandefjord ikke har det. Prosten vil stå overfor to administrative systemer, ulike rutiner og to kommunale kontaktflater. Som Borg bispedømme har påpekt i arbeidet med Romerike-prostiene: antall fellesråd har direkte betydning for hvilken prostiinndeling som er hensiktsmessig.

Spørsmål 2: Viktigste hensyn ved vurdering av antall prostier og prostienes størrelse

Samsvar mellom prostigrenser og kommunegrenser er den viktigste verdien å ivareta. Sandefjord og Larvik er to av kun åtte prostier i hele landet der prosti og kommune er sammenfallende.

Høring dokumentet erkjenner selv at dette har «stor verdi og bør vektlegges» (s. 11). En sammenslåing vil permanent bryte denne strukturen for begge kommuner. Kirkemøtets vedtak om ny organisering i 2023 la samledelse mellom prost og kirkeverge som bærebjelke i den kirkelige arbeidsgivermodellen. Kirkerådet har slått fast at denne modellen forutsetter «først og fremst et tett og fortrolig samarbeid

mellom kirkevergen og prosten.»¹ Én-til-én-forholdet mellom prost, kirkeverge og kommune er den ideelle plattformen for et slikt samarbeid.

En sammenslåing øker ikke belastningen på prosten proporsjonalt, men eksponentielt. Det er ikke slik at en prost med 20 prester gjør dobbelt så mye som en med 10 – behovet for koordinering, møtevirksomhet og konflikthåndtering vokser raskere enn antall medarbeidere. Høringsdokumentets eget spenn på 10–20 medarbeidere for en prost er vidt. Borg bispedømme legger i sine saksdokumenter til grunn at det ideelle er 12–15, og at 20 er et absolutt maksimum. Når de nye tjenesteordningene fra 2026 også gir prosten et visst lederansvar for andre kirkefaglige medarbeidere – tilsyn og støtte til faglig utvikling – er det klart at en realistisk ledelsesutøvelse heller ligger i nedre enn i øvre del av disse anslagene.

Tendensen i andre bispedømmer går ikke entydig i retning av færre prostier. Borg bispedømmeråd vedtok i februar 2026 ny prosti-inndeling for Romerike, der dagens to prostier ble til tre.² Den utslagsgivende faktoren var muligheten for sammenfall mellom Lillestrøm prosti og kommune, og den styrkede samledelsen dette gir. I Stavanger bispedømme anbefalte arbeidsgruppa for prostistruktur (2025) eksplisitt å beholde prostier som er sammenfallende med fellelrådsområdene.³ Bildet er altså stikk motsatt av den sentraliseringslinjen som ligger i alternativ 1.

Spørsmål 3: Vurdering av alternativene som angår oss

Fellesrådet fraråder alternativ 1. For oss fremstår det som om den sterkeste drivkraften bak forslaget ikke er at sammenslåing er faglig best begrunnet, men at de øvrige alternativene har enda tydeligere svakheter. Alternativ 2 gir et prosti med nær 29 prester. Alternativ 3 krysser statsforvaltergrenser, noe høringsdokumentet selv advarer mot. Alternativ 4 skaper et prosti på over 7000 km². Vi risikerer dermed å bli valgt som det «minst problematiske» alternativet – ikke fordi en sammenslåing tjener våre menigheter, men fordi bispedømmet trenger å vise at nedleggelsen av Eiker prosti ikke er et engangstilfelle.

Denne dynamikken forsterkes av prosessens historie. Gjennomgangen av prostistrukturen ble igangsatt nettopp fordi bispedømmerådet ønsket å se Eiker-vedtaket i sammenheng med helheten. Dersom gjennomgangen ikke fører til endringer utover Eiker, kan det bli reist spørsmål ved om nedleggingsvedtaket var tilstrekkelig gjennomtenkt. Det skapes et press i retning av at minst étt annet alternativ bør gjennomføres. Fellesrådet mener at alternativ 1 må vurderes på egne premisser, og at vi ikke kan akseptere å bli et «medregningsoffer» for å gi prosessen legitimitet.

Vi bemerker også at dersom de øvrige alternativene ikke gjennomføres, vil bispedømmet beholde flere prostier som er vesentlig mindre enn dagens Sandefjord prosti. Det vil da være vanskelig å forstå hvorfor nettopp de to prostiene med sammenfallende prosti- og kommunegrenser skal slås sammen.

Gravferdspraksis er et konkret samhandlingsproblem som høringsdokumentet ikke adresserer. Larvik har gravferdsmyndighet; Sandefjord har det ikke. En prost som skal samvirke med begge fellelrådene i planlegging, vikartjeneste og gjennomføring av gravferder, vil møte fundamentalt ulike forutsetninger i de to kommunene. Verken høringsdokumentet eller ROS-analysen nevner dette med ett ord.

Prestetjenesten vil svekkes, ikke styrkes. Prostene i Sandefjord og Larvik utfører i dag gudstjenester, kirkelige handlinger og vikartjeneste i sine respektive prostier. I et sammenslått prosti med dobbelt så

¹KR 50/23 – Kirkelig organisering: Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse.

²Borg bispedømmeråd, saksframstilling og vedtak om prosti-inndeling Romerike, 25.02.2026.

³Stavanger bispedømme (2025), «Gjennomgang av prostiinndelingen i Stavanger bispedømme.»

mange prester og sokn å koordinere, vil prostens prestetjeneste nødvendigvis reduseres. Det er det motsatte av bispedømmets visjon om «mer ressurser til den lokale kirke.» Ved å trekke prosten ut av konkret menighetstjeneste vil avstanden mellom prostens ledelse og lokalkirken også øke.

Spørsmål 4: Alternativer som ikke er beskrevet

Det finnes en reell mellomvei: strukturert samarbeid mellom Sandefjord og Larvik prostier uten formell sammenslåing. Vi foreslår at det utarbeides en modell der de to prostene formaliserer samarbeid om konkrete oppgaver: felles vikarberedskap for prester, felles fagsamlinger, koordinert planlegging av store kirkelige markeringer, og gjensidig støtte i pressede perioder. Dette vil gi mange av de operative gevinstene man ser for seg ved en sammenslåing, uten de strukturelle ulempene.

Bispedømmet kan også vurdere en delt administrativ støttefunksjon som betjener begge prostier. Dette vil avlaste begge prostene uten at den faglige og relasjonelle nærheten til den enkelte menighet går tapt. Mange av de faglige synergieffektene bispedømmet søker – felles kompetanseutvikling, erfaringsdeling mellom prester, koordinerte konfirmantopplegg – er allerede mulige innenfor dagens struktur gjennom formaliserte fellestiltak.

I debatten om kirkelig organisering er det bred enighet om at lokal vilje er en avgjørende forutsetning for vellykkede strukturendringer. Kirkerådets egen arbeidsgruppe konkluderte med at «en lokal vilje fremstår som en god forutsetning for å lykkes» når det gjelder endringer i kirkelig inndeling.⁴ Sammenslåing av Sandefjord og Larvik prostier vil være mot Sandefjord fellestråds vilje.

Spørsmål 5: Forutsetninger for vellykket endring og vurdering av ROS-analysen

ROS-analysen er generisk og ikke tilpasset situasjonen i Sandefjord og Larvik. De ti risikopunktene er formulert for å dekke alle mulige prostiendringer i hele bispedømmet. En analyse som skal danne grunnlag for en beslutning om nettopp våre to prostier, burde ha identifisert spesifikke risikoer knyttet til vår situasjon: ulik gravferdsmyndighet, geografisk og demografisk karakter, eksisterende samarbeidsrelasjoner med kommunene, og den konkrete erfaringen med samledelse som er bygget opp over år.

ROS-analysen omtaler heller ikke de spesifikke risikoene ved nettopp denne sammenslåingen. Den nevner ikke risikoen for tap av prostesete, utfordringen med ulik gravferdsmyndighet, eller konsekvensene av at en velfungerende samledelsesmodell må bygges opp fra grunnen i et nytt og større prosti. Det fremgår ikke av høringsdokumentet hvor prostesetet skal ligge, hvordan prostens arbeidshverdag i to kommuner er tenkt organisert, eller om det eventuelt skal opprettes funksjoner som assisterende prost eller ledende sokneprest i kommunen uten prostesete. Uten slike avklaringer er det umulig for høringsinstansene å gi presise vurderinger av konsekvensene. Vi bes i praksis uttale oss på prinsipielt nivå om noe som vil ha svært konkrete følger for våre menigheter og ansatte.

De avbøtende tiltakene er ikke tilpasset kirkelig virkelighet. Digitale møter og Teams-samtaler foreslås gjentatte ganger som løsning på utfordringer knyttet til avstand, oppfølging og samarbeid. Dette er en forenkling. Kirkens arbeid er grunnleggende relasjonelt og forutsetter tilstedeværelse – i sorg, ved konflikter i menigheten, i det uformelle møtet ved kaffemaskinen og kirkedøren. En prost som «er tilgjengelig på Teams» er ikke en erstatning for en prost som er til stede. ROS-analysen tar ikke innover seg at kirken er en relasjonsinstitusjon, ikke en administrativ enhet.

⁴Prosjekt kirkelig organisering – delutredning fra arbeidsgruppe 4, kapittel 1.1.7. Tilgjengelig på kirken.no.

Risiko 7 er særlig relevant. ROS-analysen gir risikoen for at motstand ikke tas på alvor den høyeste risikofaktoren (9 av 16), betegnet som «høy risiko – tiltak må vurderes.» Det er et paradoks at denne risikoen ikke er fulgt opp med konkrete planer i høringsdokumentet. Fellesrådet vil understreke at det å sende noe på høring ikke i seg selv er å ta motstand på alvor – det avgjørende er hva bispedømmet gjør med innspillene i etterkant.

Spørsmål 6: Andre merknader

Det reelle innsparingspotensialet er usikkert og sannsynligvis overvurdert. Høringsdokumentet anslår 3–400 000 kroner i innsparing per prostestilling. Prosten i det sammenslåtte prostiet vil ha grunnlag for lønnsforhandling. Prestetjenesten som dagens to proster utfører må kompenseres. Reiseutgiftene vil øke, og økt administrativ støtte må påregnes. Borg bispedømme har beregnet merkostnaden ved en ekstra prostestilling til rundt 100 000 kroner når prestatjeneste medregnes – et regnestykke Tunsberg bør forholde seg til.

Hva skjer med den innsparte ressursen? Høringsdokumentet er tvetydig om dette vil innebære «ren innsparing» eller «omdisponering til prestatjeneste.» For fellesrådet er dette ikke et teknisk spørsmål. Det handler om hvorvidt menighetene i Sandefjord vil ha færre prestatjenester etter en eventuell sammenslåing. Fellesrådet ber bispedømmet gi et klart svar på dette før vedtak fattes.

Kontakten med Sandefjord kommune vil svekkes. Prosten har i dag løpende kontakt med kommunen om beredskap, arealplanlegging og kultursamarbeid. En prost med ansvar for to kommuner vil ikke ha samme kapasitet til dette. Sandefjord er Vestfolds mest folkerike kommune med over 67 000 innbyggere og betydelig kirkelig virksomhet – det er ikke i kirkens interesse å redusere denne kontaktflaten.

Nært forbundet med dette er et poeng høringsdokumentet og ROS-analysen helt unnlater å adressere: at det er en sammenheng mellom den statusen som prostesete gir, og det nære forholdet denne posisjonen bygger til kommunedirektør, ordfører og politisk ledelse. Det er fellesrådets erfaring at denne nærheten også har betydning for kommunens vilje til å prioritere Den norske kirke i budsjettarbeid og vedtak om økonomisk støtte. Selv et lite tap i kirkens lokale posisjon og synlighet kan ramme fellesrådets rammebetingelser hardere enn den minimale innsparingen sammenslåingen eventuelt utløser.

Tidspunktet er dårlig valgt. Den store prosessen om framtidig organisering av Den norske kirke endte med én klar satsing: samledelse. Kirkerådet har ikke vedtatt tydelige føringer for framtidig prostistruktur, noe høringsdokumentet selv erkjenner. Grunnen er at det står for mye på spill, ikke minst behovet for å verne om samledelse som arbeidsform. Å gjennomføre permanente strukturendringer i en slik situasjon er risikabelt. Bispedømmerådet bør ha en langt klarere og mer faglig forankret begrunnelse før det legger om en struktur som er vanskelig å reversere.

Oppsummering

Sandefjord kirkelige fellesråd kan ikke anbefale alternativ 1. Vi mener sammenslåingen vil svekke samledelsen som er bygget opp mellom prost og kirkeverge i Sandefjord, redusere prostens kapasitet til nær og pastoral ledelse, gi en usikker og sannsynligvis minimal økonomisk gevinst, og svekke kirkens posisjon og synlighet i Vestfolds største kommune. Høringsdokumentet og ROS-analysen gir ikke et tilstrekkelig grunnlag for å treffe en så vidtrekkende beslutning.

Fellesrådet oppfordrer bispedømmerådet til å la begge prostiene bestå, og heller arbeide systematisk med å styrke samarbeidet mellom dem – til det beste for menighetene i begge kommuner.

Med vennlig hilsen

For Sandefjord kirkelige fellesråd

Fredrik Pettersen, fellesrådsleder